

**SISTEM
SOCIJALNE
ZAŠTITE**

Sistem socijalne zaštite

Transparentnost, participacija i odgovornost od suštinskog su značaja za osiguravanje da sredstva i usluge socijalne zaštite stignu do onih građana/ki kojima su najpotrebniji i daju očekivane rezultate. Dramatični napori sistema javnog zdravlja u borbi protiv virusa COVID-19 rezultirali su teškim ekonomskim posledicama. Kao rezultat, vlade uvode ozbiljne mere socijalne zaštite u cilju rešavanja pitanja siromaštva, gladi i raseljavanja. Do kraja aprila 2020. godine 151 zemlja je planirala, uvela ili prilagodila mere socijalne zaštite kao odgovor na pandemiju. Vlade distribuiraju hitnu pomoć pojedincima, zajednicama i preduzećima. Cilj je da se sprovođenjem mera hitne pomoći zajednicama ojačaju osnovne javne usluge (poput zdravstvenih usluga i pristupa vodi za higijenu) čije pružanje je često u nadležnosti pokrajinskog ili opštinskog nivoa vlasti. Kako će vlade odlučiti da raspodjele pomoć zavisi od mnogih faktora, uključujući jedinstvene potrebe zemlje i postojeću infrastrukturu za pružanje usluga socijalne zaštite. U nekim mestima se pristup zasnovan na principima POU može smatrati manje važnim pri definisanju mera brzog odgovora, ali on zapravo omogućava da ti odgovori budu efikasniji i učinkovitiji.

Mere otvorenog odgovora mogu da omoguće običnim građanima, novinarima i organizacijama da daju povratne informacije o efikasnosti programa i pomognu u prepoznavanju potencijalnih slučajeva gubitaka, prevara i zloupotreba. Pored toga, pojedincima i zajednicama potreban je pristup informacijama i pristup pravdi kako bi se osiguralo da mogu dobiti pomoć koju zaslužuju.

Ključni alati za raspodelu pomoći u vanrednim situacijama su:

- Transparentnost podataka, koja podrazumeva da Vlade treba da pružaju blagovremene, tačne i široko dostupne podatke u mašinski čitljivom formatu, koji se odnose na način definisanja kriterijuma i određivanja prioriteta, raspodelu pomoći, doprinos vladinih i nevladinih organizacija, odgovornost za preduzete mere i reviziju u cilju suzbijanja korupcije.
- Transparentnost procesa donošenja odluka podrazumeva obezbeđivanje podataka o državnim organima i nivoima vlasti odgovornim za definisanje i spovođenje mera socijalne zaštite, o sadržaju procesa rasprave i ishodima odluka u vezi sa preduzetim merama na nivou politika, programa i projekata.

Ključni alati za uključivanje ugroženih grupa u definisanje mera pomoć podrazumevaju da:

- Učešće u donošenju odluka treba da se zasniva na aktivnoj ulozi savetodavnog tela koje okuplja predstavnike različitih zainteresovanih strana (stručnjake, predstavnike OCD, različitih nivoa vlasti i najugroženijih grupa – žena, rasnih i etničkih manjina) i na inkluzivnoj izradi budžeta, koja podrazumeva učešće predstavnika ugroženih grupa u definisanje prioriteta.

Ključni alati za jačanje odgovornosti odnose se na:

- Parlamentarni nadzor: Parlamentarna vlast treba da koristi svoja ovlašćenja za nadzor i obezbeđivanje redovnih, javnih praćenja funkcionisanja sistema socijalne zaštite tokom pandemije COVID-19.
- Nadzorna tela: Potrebno je omogućiti državnoj revizorskoj instituciji da nadgleda isplate i izdvajanja i osigurati da postoji nadzorno telo koje ima ovlašćenja za pokretanje i sprovođenje istraga, kao i mogućnost izricanja sankcija.
- Revizija i nadzor od strane javnosti: potrebno je omogućiti reviziju i nadzor od strane korisnika što bi olakšalo komunikaciju između vlade i ciljanih zajednica.
- Mehanizam za pritužbe i zaštita uzbunjivača: potrebno je obezbediti formalni mehanizam za pritužbe i primenjivati snažne mere zaštite uzbunjivača kako bi se smanjilo neovlašćeno otkrivanje podataka i korupcija.

Primeri dobre prakse: Na Filipinama Odeljenje za socijalnu zaštitu i razvoj redovno objavljuje ažurirane podatke o finansijskoj pomoći koja se obezbeđuje JLS kao i mapu sa ključnim mestima za distribuciju pomoći u vidu hrane. U Južnoj Africi Uprava za trezor kreirala je on line portal putem kog građani predlažu načine za raspodelu sredstava u cilju što efikasnijeg odgovora na pandemiju.